

Aureli Argemí
President del CIEMEN
ciemen@ciemen.cat

Le nazioni proibite, de Sergio Salvi

Segurament el llibre que em va causar més impacte a l'hora d'elaborar el meu projecte de fundar una entitat dedicada al coneixement dels pobles marginats, a la defensa del reconeixement dels seus drets i a la formació d'una xarxa de cooperació entre ells, fou *Le nazioni proibite* de Sergio Salvi.

M'arribà a les mans el 1974, quan em trobava a Itàlia i cercava com concretar el meu projecte i com trobar les persones que s'hi poguessin interessar. Tot i que ja aleshores hauria volgut crear, en terres catalanes, el Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), la situació del nostre país, encara sota el franquisme, m'ho feia impossible. Vaig escollir, provisionalment, Itàlia. Coneixia prou bé el país i havia establert amistat amb força gent des que a finals dels anys 1960 vaig haver de residir a Milà com a secretari de l'abat de Montserrat, Aureli Maria Escarré (1908-1968), exiliat vora d'aquella gran metròpoli. A més, el fet de trobar-me al costat de l'abat Escarré, famós a Catalunya i després també a l'estranger, em permeté de viure una experiència excepcional en el sentit que vaig poder constatar com la gran majoria d'italians, procedents d'arreu, que venien a visitar l'abat Escarré, li retien homenatge per la seva defensa del retorn de la democràcia a l'Estat espanyol, però gairebé tots ells eren ignorants d'allò que significaven les seves posicions, especialment perseguides per la dictadura franquista, a favor dels drets del poble català. La vivència d'aquesta ignorància m'impactà i a poc a poc, em vingué la idea de crear un centre d'informació sobre la nació catalana, la seva situació, les seves reivindicacions... Estava convençut, i

continuo estant-ho, que calia lluitar contra la ignorància, origen d'incomprensions, odis, menyspreus... A la vegada, de la mateixa experiència, en sorgí la idea d'estendre el projecte del CIEMEN envers les altres nacions en una situació semblant a la catalana i també víctimes de la ignorància. O sigui, el CIEMEN, que ha estat l'eix de les meves activitats des d'aquells anys, estava naixent com un fruit madur d'unes reflexions i vicissituds tangibles.

Recordo aquestes circumstàncies per posar en relleu i contextualitzar millor la meva trobada amb *Le nazioni proibite*. Val a dir que aquesta obra era una novetat gairebé absoluta, almenys a Itàlia i a altres indrets d'Europa, on ben pocs autors s'havien entretingut a parlar del tema i menys encara, a escriure'n en un sentit positiu. L'obra de Salvi, cenyida a les nacions prohibides d'Europa, tenia, a més, un to pedagògic, militant i de denúncia. Era vergonyós que un bon nombre de nacions fossin tan maltractades en una «nova» Europa que s'estava reconstruint, després de la Segona Guerra Mundial provocada, sobretot, pel no respecte als drets de molts dels seus pobles. Calia, per tant, que prevalguessin ara els principis de la convivència democràtica i de la promoció dels drets humans col·lectius en els diversos pobles que la integren. Aquest era el desig expressat en les pàgines del llibre de Salvi. Un ideal amputat al si de la gran majoria dels Estats constituïts, on acostumen a aixoplugar-se més d'una nació oficialment ignorada o víctima del menyspreu.

En tot cas, el llibre de Salvi m'era un bon instrument per a explicar aquestes realitats, començant per la definició mateixa sobre què és una nació.

El desig de Salvi era que prevalguessin els principis de la convivència democràtica i de la promoció dels drets humans col·lectius en els diversos pobles que integren Europa

Estava escrit en forma de fitxes que corresponien a la majoria de nacions menystingudes en el panorama nacional d'Europa. A molts lectors els podia xocar que en la llista de noms d'aquestes nacions hi figuressin, pel que fa a l'Estat italià, per exemple, el Friül o la Sardenya, que per la majoria dels italians eren considerades simples regions o minories lingüístiques, sense més.

És veritat que en l'obra de Salvi hi trobem llacunes, imprecisions, anàlisis discutibles i errors en la presentació d'algunes de les nacions. Però, com diu ell mateix, tot això és causat perquè va haver de treballar sovint amb escassa documentació i poc fidedigna. Tanmateix, gràcies a la lectura d'aquest llibre se'm despertaren les ganes d'aprofundir en la temàtica, ben ajudat amb la gran quantitat de treballs que s'han anat publicant posteriorment. ◀

Sergio Salvi
(Florència, 1932)

Sergio Salvi és un escriptor, poeta i historiador de les llengües minoritzades nascut a Florència, la majestuosa capital d'una Toscana que encara conserva el llegat artístic, històric i cultural del que va ser un estat independent fins el 1859. Una personalitat pròpia que marca la vida i l'obra de Salvi. Primer, conreant el toscà, dialecte italià que esdevé el registre literari d'aquesta llengua, a través de les publicacions *Protocolli*, *L'Oggi* i *Letteratura*, fins a fundar la revista de poesia *Quartiere* el 1958. I després, centrant els seus estudis en donar a conèixer els pobles i les nacions sense estat ocults per un món marcat per la Guerra Freda. Així neix *Le nazioni proibite: guida a dieci colonie «interne» dell'Europa occidentale*, llibre que dona pas a un conjunt d'obres sobre els pobles oblidats d'Europa. Entre les més recents en destaca *L'Italia non esiste* (1996) i *L'identità toscana* (2006).

Le nazioni proibite:
guida a dieci colonie «interne»
dell'Europa occidentale
Vallecchi. Florència, 1973

Le nazioni proibite pren relleu en ser la primera guia divulgativa que parla de les nacions sense estat d'Europa, analitzant la Bretanya, Catalunya, Cornualla, Escòcia, Frísia, Friül, Gal·les, Occitània, el País Basc i Sardenya. Malgrat les imprecisions, i fins i tot algun error notable, Salvi presenta aquests pobles sota el concepte de colònies internes d'Europa en un moment on el dret a l'autodeterminació esdevé la base del procés de descolonització d'Àfrica i Àsia. Aquesta valentia i la voluntat de donar a conèixer els pobles minoritzats d'Europa és el que dona valor a *Le nazioni proibite*. Una obra que ha vist com naixien organitzacions inspirades en el seu exemple. Entre elles, a casa nostra, el CIEMEN d'Aureli Argemí.